

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Філологічний факультет

Кафедра спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

«28» серпня 2024 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ В ЗАКЛАДАХ ДЛЯ ДІТЕЙ
З ПОРУШЕННЯМ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 016 Спеціальна освіта

Освітня програма Логопедія. Спеціальна психологія

Миколаїв 2024

Програма навчальної дисципліни «Організація психологічної служби в закладах для дітей з порушеннями психофізичного розвитку» для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта, освітня програма: Логопедія. Спеціальна психологія

Розробники: старший викладач кафедри спеціальної освіти Карсканова С.В.

Програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної освіти

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

В. о. завідувача кафедри спеціальної освіти (Світлана КАРСКАНОВА)

Програму погоджено з гарантом ОП (Вікторія КИСЛИЧЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «27» серпня 2024 року № 12

Голова навчально-методичної комісії (Ольга ДЕМ'ЯНЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «28» серпня 2024 року № 11

Голова навчально-методичної комісії (Наталія МИХАЛЬЧЕНКО)

Анотація. Програма спрямована на систематизацію знань зі спеціальної психології, сприяти формуванню навичок практичної діяльності психолога з людьми із особливостями психофізичного розвитку (діагностичної, корекційно-розвивальної, консультативної, просвітницької) та знайомство студентів із актуальними теоретичними і практичними дослідженнями у галузі практичної психології.

Ключові слова: діагностика, документація психолога, корекція, консультація, практична діяльність психолога, педагогічний колектив.

Abstract. The program is aimed at systematizing knowledge of special psychology, to promote the formation of practical skills of psychologists with people with psychophysical development (diagnostic, correctional, counseling, educational) and acquaintance of students with current theoretical and practical research in practical psychology.

Key words: diagnostics, documentation of a psychologist, correction, consultation, practical activity of a psychologist, pedagogical staff.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Організація психологічної служби в закладах для дітей з порушеннями психофізичного розвитку» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 016 – «Спеціальна освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: психологічні особливості осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку та методи психологічної корекції.

Міждисциплінарні зв'язки: спеціальна, порівняльна психологія, психопатологія та психотерапія, корекційна педагогіка з основами спеціальної дидактики, загальна, вікова логопсихологія, методи відбору дітей з особливими освітніми потребами у спеціальні освітні заклади.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Організація психологічної служби в закладах для дітей з порушеннями психофізичного розвитку» є систематизувати знання з спеціальної психології, сприяти формуванню навичок практичної діяльності психолога з людьми із особливостями психофізичного розвитку (діагностичної, корекційно-розвивальної, консультативної, просвітницької) та знайомство студентів із актуальними теоретичними і практичними дослідженнями у галузі практичної психології.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- **пізнавальні:** сформувати у студентів науковий підхід до розуміння психіки та законів її існування; ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної і світової психологічної науки, що необхідні в професійній діяльності педагога; формувати професійну спрямованість, інтерес і прагнення до творчого вивчення психології; - **практичні:** розвивати вміння використовувати теоретичні та практичні знання із загальної психології на практиці.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати отримані знання в галузі спеціальної та інклюзивної освіти при вирішенні навчально-виховних та науково-методичних завдань з врахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій.

ПРН 2. Організувати і проводити психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку;

ПРН 3. Вирішувати питання, пов'язані з комплектуванням та організацією діяльності спеціальних навчально-виховних закладів, здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, інтелекту, зору, слуху, опорно-рухових функцій і проводити з ними корекційно-педагогічну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу.

ПРН 4. Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями психофізичного розвитку, планувати та проводити з ними корекційно-розвивальну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу.

ПРН 5. Сприяти соціальній адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку, готувати їх до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН 6. Організувати колектив дітей з порушеннями психофізичного розвитку та інтегрованого колективу; здійснювати педагогічний супровід дітей з особливостями психофізичного розвитку в ролі асистента вчителя інклюзивного класу.

ПРН 7. Використовувати різноманітні методи та форми виховної роботи, прогресивні прийоми керівництва навчальною, трудовою та суспільною діяльністю учнів.

ПРН 8. Використовувати сучасні технічні засоби навчання і виховання, спеціальну апаратуру.

ПРН 9. Співпрацювати з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями) систематично підвищувати свою кваліфікаційну компетентність.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні опанувати такі компетентності:

I.. Загальнопредметні:

ЗК-1.7. Рефлексивна. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє ефективності корекційно-реабілітаційного процесу, розвитку й саморозвитку особи порушеннями психофізичного розвитку, творчому підході до корекційно-реабілітаційного навчально-виховного процесу в спеціальних і загальноосвітніх закладах. Здатність оцінювати результати корекційно-педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності корекційного процесу в закладах Міністерства освіти і науки, Міністерства охорони здоров'я і Міністерства праці та соціальної політики; здатність до корекційно-педагогічної і навчально-реабілітаційної рефлексії

ЗК-3.1. Комунікативна компетентність. Здатність спілкуватися державною мовою та володіння необхідним лексичним мінімумом іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності. Знання основних способів і засобів міжособистісної комунікації, стилів мовлення, практичний досвід комунікації різними мовами; вміння постійно збагачувати власне мовлення, налагоджувати професійну і педагогічну комунікацію, застосовувати інформаційно-комунікативні технології.

ЗК-3.2. Дослідницько-практично-педагогічна компетентність. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Знання основних методів наукового пошуку; вміння узагальнювати отримані результати, обробляти та аналізувати інформації з різних джерел, оформлювати і презентувати результати наукової діяльності відповідно вимог в процесі корекційно-педагогічної діяльності.

ЗК-3.4. Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій, невербальних засобів комунікації з урахуванням психофізичного порушення дитини для розв'язання корекційних і комунікативно-мовленнєвих задач у професійній діяльності фахівця-дефектолога, вихователя, асистента вчителя й у повсякденному житті.

II Фахові:

ФК.-1 Теоретико-методологічна. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з обмеженими психофізичними можливостями; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності).

ФК.-3 Комунікативно-педагогічна. Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.

ФК.-4 Проектувальна. Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності; вміння здійснювати поточне планування, визначати умови його практичної реалізації, вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес у загальноосвітніх та спеціальних закладах освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

ФК.-5 Організаційна (відповідно до нозології) Здатність до застосування знань основних правил організації корекційного, навчально-реабілітаційного процесів; вміння раціонально організовувати власну корекційно-педагогічну діяльність, самостійно контролювати її результативність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних корекційно-педагогічних технологій.

ФК.-6. Психологічна компетентність (відповідно нозології). Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дитини як суб'єктів корекційно-освітнього і навчально-реабілітаційного процесів на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні

особливості та соціальні чинники розвитку і дизонтогенезу. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, спеціально-психологічна, нейроконсультативна, нейрокорекційна, нейропсихологічна, психолінгвістична тощо.

Курс базується на основі знань засвоєних раніше нормативних дисциплін спеціальності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

Мова викладання – українська.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Структура психологічної служби України. Зміст роботи практичного психолога.

Тема 2. Планування роботи та звітність практичного психолога. Атестація практичного психолога. Етичний кодекс. Поняття професійної таємниці та етики психолога.

Тема 3. Адаптація до професійної діяльності. Особистість практичного психолога.

Тема 4. Планування роботи практичного психолога. Види та зміст роботи з різними категоріями.

Тема 5. Робота психолога в медичних та центрах соціальної реабілітації.

Тема 6. Особливості роботи практичного психолога з дитячими та з педагогічним колективом закладу освіти.

Тема 7. Здійснення психологічного супроводу розвитку дітей та учнівської молоді.

Соціально-психологічний тренінг та його можливості.

Тема 8. Робота практичного психолога з батьками.

3. Рекомендована література

Базова

1. Іванцова, Н. Б. Генеза професійної спрямованості практичного психолога [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н. Б. Іванцова. – К. : Слово, 2015. – 344 с.
2. Дичківська, І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник для студентів вищих навчальних педагогічних закладів / І. М. Дичківська. – 3-тє вид., випр. – К. : Академвидав, 2015. – 304 с. – (Альма-матер).
3. Кучманіч І.М. Усвідомлене батьківство : навчально-методичний посібник / І.М. Кучманіч. – Миколаїв: Іліон, 2017. – 192 с.
4. Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту / Міністерство освіти і науки України. Інформаційний збірник. – К., 2001.
5. Олексюк О.Є. Підготовка молоді до сімейного життя та відповідального батьківства : навчальний посібник / О.Є. Олексюк. – Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2016. – 332 с.
6. Скок, А. Г. Психологічна служба освіти [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. Г. Скок, І. М. Ющенко. – К. : Слово, 2016. – 240 с.
7. Строяновська, О. В. Психологічна служба в системі освіти: Практикум з навчального курсу для практичних психологів [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. В. Строяновська. – К. : Каравела, 2015. – 176 с.

Допоміжна

1. Психологічній службі системи освіти України 10 років: здобутки, проблеми і перспективи. Матеріали Всеукраїнської ювілейної науково-практичної конференції 22–23 жовтня 2001 р. – Київ-Запоріжжя, 2002.

4. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека МНУ імені В.О.Сухомлинського. 2. Web-сторінка (<http://mehmat.mnu.mk.ua/sp/zvp03>).
3. Електронний носій: дис(кафедра загальної та вікової психології).
4. Інтернет: <http://sobchik.newmail.ru/Apilns/obinstitute.html>.
5. <http://www.mtu-net.ru/psi/st/088000.htm>.

- 5 <http://otborminus.chat.ru/iq.html>
6. www.psyinst.ru/testing.htm
7. <http://tests.holm.ru/>
- 8 <http://www.psychologies.ru>
9. <https://pidru4niki.com/1584072019705/psihologiya/logopsihologiya>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання : залік

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестування, міні-контрольні роботи, модульні-контрольні роботи (МКР), поточне опитування, тестування, індивідуальне навчально-наукове завдання, реферати.

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь студентів відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль здійснюється періодично в межах поточної та минулих навчальних тем та має навчальний характер.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу модулів і здійснюється в рамках навчальної дисципліни наприкінці вивчення окремого модуля. Модульний контроль проводиться у формі тестування.